

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

XXII—YEAR XXII.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 14, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 16. JULIJA (JULY 16), 1936.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 140

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Green hodi okoli Lewisa kakor maček okrog vrele kaše!

Tajno so zaključili, da ne bodo suspendirali unij okoli Odbora za industrijski unionizem, temveč jih bodo obtožili "vstaje." Akcijo bodo najbrže odmikali do konvencije ADF, ker se boje Lewisa in njegovih mogočnih unij

WASHINGTON, D. C., 15. jul. — Nocoj je prišla vest, da je eksekutiva Ameriške delavske federacije na tajni seji zaključila, da se odloži suspendizija dvanajstih unij, ki stojijo za Odborom za industrijski unionizem, in da se to ne bo odražalo na glasovanje. Velika večina eksekutive se je že izrekla za suspendiranje.

Washington, D. C., 15. jul. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je nocoj izjavil, da so vsi nameni, da se spor poravnava na mirnem način, izpolnjeni. Med pristajajočimi na unionizem in zavrnjenimi na unionizem je globok prepad, katerega ne bo mogoče premostiti, čeprav so močne sile na delu, da preprečijo razkol v gibanju ameriškega organiziranega delavstva.

Nekateri opazovalci še vedno mislijo, da bo prišlo do kompromisa. Ti vidijo možnost odgodiščne akcije proti Lewisu in njegovemu odboru, ki je izrazil sedanjost, ko je pridobil na svojo stran dvanajst narodnih in mednarodnih unij in so te prišle s kampanjo, da se organizirajo delavci v industrijskih masnih produkcijah in industrijskih unijskih. Green in drugi voditelji Ameriške delavske federacije zametajo načelo poklicnih unij, ki so glavni vzrok konflikta.

Izmed članov eksekutive ADF se samo dva izrekla proti suspendiranju rebelnih unij. To sta George M. Harrison, predsednik bratovščine železniških klerikov in Frank Morrison, tajnik Unije ADF. Njima se bo morala pridružit Daniel J. Tobin, predsednik unije vzhodnih študentov, ki je pretekli teden še izjavil, da mora federacija suspendirati Lewisa in njegove sive, ki je reviziral svoje stališče.

Edward F. McGrady, pomočnik tajnika v federalnem delavskem departmaju, ki je v stalnih stikih s predsednikom Rooseveltom, izraža vlogo posredovalca. On hoče zblizati obe struji in preprečiti suspendiranje rebelnih unij. Rooseveltova administracija se boji, da bo konflikt ustvaril veliko konfuzijo v delavskih vrstah, ki bo lahko imela usodne posledice v sedanjih volilnih kampanjah.

Milwaukee hladno sprejel Hamiltona

Stavkarji piketirali dvorano, v kateri je govoril

Milwaukee hladno sprejel Hamiltona

Stavkarji piketirali dvorano, v kateri je govoril

Milwaukee, Wis. — (FP) — John Hamilton, predsednik osrednjega odbora republikanske stranke, ki je vodja Landonove predizbirne kampanje, je bil razočaran, ko se je je okrog tri tisoč republikancev, udeležilo shoda v veliki mestni dvorani, na katerem je nastopil kot glavni govornik. Pričakoval je, da bo njegov prihod pozdravljeno s velikim navdušenjem, a to se ni izpolnilo. Še bolj je bil Hamilton poročan, ko so časopisni delavci, ki stajajo pri Hearstovem li-

Reorganiziranje Townsendove grupe

Doktor naglašja potrebo odprave strankarstva

Cleveland, O., 15. jul. — Na predvečer konvencije svojih pristavev je dr. F. E. Townsend, vodja znanega penzijskega gibanja, namignil, da bo vodil opozicijo proti ustanovitvi lastne politične stranke in da bo njegova organizacija skušala doseči svoj cilj s pritiskom na obe stari stranki. Zaeno je bilo naznanjeno, da so močne sile na delu in te vodijo sedaj kampanjo za reorganiziranje ustroja penzijske organizacije. Vrhovna oblast nad organizacijo, ki je zdaj v rokah Townsenda, naj se poveri odboru direktorjev. Na podlagi novega načrta naj bi nova korporacija, Townsend Recovery Plan, Inc., nadomestila sedanjo organizacijo.

Dr. Townsend je izjavil, da je prepričan, da bo konvencija odločila glede vprašanja, ali naj organizacija aktivno sodeluje v sedanjih volilnih kampanjah ali ne. "Jaz ne bom glasoval za Roosevelta in ne za Landona," je dejal Townsend. "Govorim še nisem, komu bom oddal svoj glas, a rajši bom volil za socialistično kakor za Roosevelta ali Landona, čeprav nisem socialist. Nasprotujem tako demokratski stranki kakor republikanski, ker nikdar ne izpolni ta obljub, ki jih dajata ljudstvu."

Doktor je dalje rekel, da je prišel čas, ki zahteva odpravo strankarstva, ki je nedemokratsko in neameriško, obenem pa je sugestiral ustanovitev ene kongresne zbornice, ki pa naj bi imela manj članov kakor sedanja niza kongresna zbornica.

Los Angeles, Cal., 15. jul. — George C. Highley, vodja rebelnega krila v Townsendovi organizaciji, je večer poletel z letalom proti Clevelandu, kjer se bo danes pričela konvencija te organizacije. Pred odhodom je izjavil, da bo vodil revolto na konvenciji in jo skušal pridobiti za odobritev McGartyjevega penzijskega načrta, ki je bil predložen v kongresu. Ta določa mesečno pokojnino \$60 starim osebam namesto \$200. Regularna Townsendova organizacija je že prej naznanila, da bo vodila boj proti sprejetju McGartyjevega načrta.

stu "Wisconsin News", pričeli piketirati dvorano. Nosili so napise, ki so naglašali, da bo osem tisoč časopisnih delavcev, organiziranih v Ameriškem časopisnem gildu, pomagalo poraziti Landona, če ne bo Hearst, glavni Landonov podpornik, priznal njih unije in pristal na kolektivna pogajanja.

Stavka proti Hearstovemu listu traja že pet mesecev. Izbruhnila je v februarju, ko je uprava Hearstovega lista odklonila zahteve glede priznanja unije in kolektivnega pogajanja. Upravitelj lista je bil pripravljen poravnati konflikt v začetku stavke, a je naletel na opozicijo pri Hearstu, ki se je bal, da bi poravnava rezultirala v dličnih zahtevah v drugih mestih, v katerih izhajajo Hearstovi listi.

Domače vesti

Iz New Yorka
Brooklyn, N. Y. — Tu je umrl John Kirk, star 68 let. Petindvajset let je bil član SNPJ in ob svoji smrti je bil pri društvu 580. Tu zapuša ženo in sedem otrok, v Pennsilvaniji pa brata.

V bolnišnici
Nokomis, Ill. — Frank Zugmeister, član društva 209 SNPJ, se nahaja v bolnišnici v Litchfieldu, v kateri se je moral 11. t. m. podvržeti težki operaciji na želodcu.

Obisk Minnesota
Cornwall, Pa. — Louis Glavan, predsednik društva 528 SNPJ, čigar vsa družina je pri tem društvu, je 11. julija odpotoval s svojo ženo v Ely, Minn., kjer se nahaja brat njegove žene, ki se nista videla že dolgih 18 let.

Iz Clevelanda
Cleveland, — Tu je umrla Rose Oster, roj. Mehle, stara 56 let in doma iz Drašče vasi pri Smihelu. V Ameriki je bila 34 let in tu zapuša moža, tri sinove in dve hčeri.

Kje je teta?
Greensboro, Pa. — Charlie Petrick bi rad izvedel za svojo teto, o kateri je slišal, da se nahaja nekje v Chicagu. Njeno deklško ime je bilo Petrovič, doma je iz Borovnice in pri njeni rojstni hiši so rekli pri Spodnjem Kovaču. Rad bi ji sporočil o smrti svojega očeta oziroma njenega brata Karla Petroviča. Če jo kdo pozna, naj ji to sporoči, če bo pa sama čitala te vrstice, naj mu piše na naslov: Charlie Petrick, Greensboro, Pa.

Lindbergh obišče Hitlerja v Berlinu

Berlin, 15. jul. — Tukaj poročajo, da pride ameriški letalec Charles A. Lindbergh iz Anglije v Berlin prihodnji teden. Lindbergh bo gost generala Wilhelma Goeringa, ministra zračne mornarice in imel bo privatni sestanek s Hitlerjem. Kaj je namen tega obiska, ni znano. Ameriško poslanstvo v Berlinu ne ve ničesar o tem obisku.

Nova civilna vojna prihaja na Kitajskem

Sanghaj, 15. jul. — Sklep južnokitajske (kantonske) vlade, da glavni pogoj sporazuma s se-

Reveži v Pennsilvaniji razočarani

Državna zbornica je le deloma ugodila njihovim zahtevam

Harrisburg, Pa., 15. jul. — Armada brezposelnih, ki je vkrakala v glavno mesto Pennsilvanije in okolila državno zbornico, da izpolni svoje zahteve, se vrača domov razočarana. Zahtevala je sto milijonov dolarjev za nasičevanje revežev, a dobila je samo \$45,000,000. To je vse, kar bo država potrošila za oskrbo družin brezposelnih delavcev do januarja prihodnjega leta.

Brezposelnih so uprizorjali demonstracije v zbornici in zunanaj zbornice in s kričanjem motili poslance, ki so naglašali potrebo štednje. Zapretili so, da se ne bodo umaknili iz mesta in da bodo nadlegovali članke zbornice, dokler ne bodo pristali na njihove zahteve, toda končno so morali sprejeti kompromis.

Ko so bili obveščeni, da so bili relifni čeki poslani revežem, so pričeli popuščati in njih vrste so se začele krhati. Trume odhajajo proti domu in v mestu je sedaj ostala le mala skupina brezposelnih.

Državna zbornica je sinoči sprejela dva načrta, ki določata transferiranje pet milijonov dolarjev iz posebnega državnega sklada v relifni sklad. Guverner Earle, ki se je vrnil z govorniške ture po zapadni Pennsilvaniji, je načrta že podpisal. V svojih govorih v tem delu države je pozival volilce, naj izvajajo pritisk na člane senata, ki je pod kontrolo republikancev, da bodo odobrili davčni načrt, ki predvideva \$55,000,000 dohodkov na leto v relifni sklad.

Češki poročevalec izgnan iz Nemčije

Berlin, 15. jul. — Jan Kolar, češoslovaški poročevalec, je bil večerjati oficijelno obveščen od nacističkih oblasti, da mora v desetih dneh zapustiti Nemčijo. Vzrok: "ne poroča pravilno."

vernokitajsko (nankingsko) vlado mora biti ofenziva proti Japonci, je Čiang Kaišek, diktator nankingske vlade, zavrgel. To pomeni, da se bodo vojaške čete obeh kitajskih režimov spet udarile v civilne vojne.

"Ali je to vse, kar delate v svojem prostem času?" (Narinal Redfield.)

ČEZ 3000 MRTVIH POD KOSO REKORDNE VROČINE

V Chicagu umrlo 300 oseb in v Detroitu 350

MILIJARDA DOLARJEV ŠKODE

Chicago, 15. jul. — Val rekordne vročine, ki je trajal na srednjem zapadu 12 dni, se je začel umikati danes zjutraj pred hladnimi sapami z zapada in severozapada. Hladno in deževno vreme se napoveduje za več dni.

Temperatura je danes zjutraj padla na 78 in kmalu potem na 75. Sinoči je bilo še 98. Višji vročine večeraj so bili: 120 v Brawleyju, Cal., 116 v Moberlyju, Mo., 114 v Mt. Vernonu, Ill., in 113 v La Sallu, Ill.

V dvanajstih dnevih neznozne vročine je podleglo okrog 3000 oseb po vsem vročinskem pasu; od teh je umrlo okrog 300 v Chicagu in 350 v Detroitu, kjer je pritisk vročine dosegel zgodovinski rekord. Država Michigan je imela največ žrtv — 560 ob zadnjem poročilu. V Minnesoti je umrlo čez 500 oseb.

Materialna škoda, katero sta povzročili suša in vročina na farmah, se ceni najmanj na milijardo (tisoč milijonov) dolarjev.

Hitler je razbil malo antanto?

V Berlinu pravijo, da je francosko obkroženje Nemčije uničeno

Berlin, 15. jul. — Vzelo bo precej časa predno se zapadna Evropa zave situacije, ki je nastala s paktom nove trozveze: Nemčije, Italije in Avstrije. V nacistički Nemčiji je zavladalo nepopolno zadoščenje, kajti naciji so prepričani, da je Hitler v dobrih treh letih raztrgal železni obruc, v katerega je Francija vkovala prejšnjo republikansko Nemčijo. Ta obroč sta bili Poljska in mala antanta z vzhodne strani.

Hitler je najprej sklenil pakt s Poljsko in jo odtrgal od Francije. Zdaj je sklenil prijateljski pakt z Italijo in Avstrijo in s tem je raztrgal malo antanto. V Berlinu so prepričani, da je mala antanta (Čehoslovakija, Rumunija in Jugoslavija) zdaj brez pomena kot zaveznica Francije. Čehoslovakija je ostala sama sredi fašističnega oceana, daleč proč od Francije in Rusije; fašistična Italija lahko drži Jugoslavijo za roge in Rumunija čepi med "globokim morjem (boljševiško Rusijo) in hudim (Ogrsko)". V Berlinu pričakujejo, da bodo države male antante kmalu iskale stikov z nemško-italijansko-avstrijsko zvezo in obrnile hrbet Franciji.

Kongresnik Lemke orodje reakcije

Chicago. — Kongresnik William Lemke, bivši radikalec in predsedniški kandidat v naglici skrupane unijske stranke, katero je podprl detroitski radiopridigar Coughlin, je naredil nerodno potezo, ko se je pričel bratiti z reakcionarji. Sedaj je sprejel podporo od Newtona Jenkinsa, ki specializira v napadih na žide na hitlerjevski način. O Jenkinsu se širijo govorice, da snuje oboroženo fašistično silo, ki naj bi vodila boj proti komunistom, socialistom in drugim radikalcem židom. Jenkins je bil pred nekaj leti voditelj progresivcev v Illinoisu, sedaj pa je glasnik reakcije.

Veličastna delavska proslava v Franciji

Fašisti motili milijonski pohod v Parizu

Pariz, 15. jul. — Včerajšnji francoski državni praznik padca Bastilje, ki znači začetek velike revolucije leta 1789 in rojstvo prve republike, je bil prvič v zgodovini moderne Francije praznovan pod delavsko vlado. Združena delavska fronta je vodila glavno slavnost v Parizu in manjše proslave v ostalih mestih.

V Parizu sta bila aranzirana dva ogromna pohoda. Eden se je začel s trga de la Bastille in drugi s trga de la Republique, oba sta se pa strnila na trgu de la Nation, kjer je stala razgledovalna in govorniška tribuna ministrov in uradnikov socialistične vlade. V teh dveh pohodih je bilo več ko milijon ljudi. Obenem so socialisti vodili običajne vojaške parade, katerih se je udeležilo 10,000 vojakov peš, na konjih in v motornih vozilih.

Vse fašistične parade so bile prepovedane, toda množice fašistov in njihovih pristavev so se le prerinile do linije pohodnikov na znamenitem bulvardu Champs Elysees in provocirale spopad, pri katerem je bilo več oseb lahko ranjenih, toda policija, ki je bila pripravljena na vse eventualnosti, je hitro izločila izgrednike in nekaj je bilo aretiranih. Fašisti so mahali s majhnimi trobojnicami in hoteli so s prepevanjem patriotskih pesmi zaglušiti petje Internacionalne v delavskih vrstah, a ni se jim posrečilo.

Pariška proslava se je zaključila s kolosalnim shodom na trgu de la Nation, kjer je premier Leon Blum pozdravil delavske množice v imenu vlade in jih v kratkem govoru pozival k miru in konstruktivnemu delu, v isti sapi je resno svaril fašistične nasprotnike, da so milijoni delavcev na straži in kakor so revolucionarni dedje uničili Bastiljo, simbol kraljevske tiranije, tako bo današnja demokratska republika uničila vsak poskus fašistične tiranije v Franciji.

Tudi na deželi je bilo nekaj nemirov med ekstremisti obeh front, vendar ni bilo nikjer nič hudega in "silne krvave bitke", ki so jih napovedali fašisti, so se povsod izjalovile.

Stavka gozdarjev se razširja

Spokane, Wash. — Stavka šumskih delavcev, ki je izbruhnila v washingtonskih gozdovih, se je raztegnila tudi na državo Idaho, kjer ima Weyerhaeuser Lumber Co. velike gozdove. Gozdarski delavci, ki so zastavkali pod vodstvom unije IWW, zahtevajo osemnurnik, minimalno plačo pet dolarjev na dan, plačo in pol za čezurno delo, izboljšanje delovnih pogojev in odpravo diskriminacij.

Združitev fašističnih grup v Louisiani

Borba proti delavskim in progresivnim organizacijam

New Orleans, La. — (FP) — Louisijanska koalicija "patriotičnih" društev, fašistični svet, ki je napovedal boj vsem delavskim in progresivnim organizacijam v Louisiani, je bila pravkar konsolidirana. Tvorijo jo postojanice Ameriške legije, Sinovje ameriške revolucije, armadni in mornariški klub, louisijanski "polkovniki" in veterani špansko-ameriške vojne. Organizacije veteranov civilne vojne so odklonile sodelovanje s koalicijo. Izjavile so, da se ne strinjajo z doktrino oboro-

LEWISOV ODBOR ODPRL URAD V CHICAGU

Organizatorična kampanja v čikaškem distriktu

SREDIŠČE AKTIVNOSTI

Chicago. — (FP) — Središče, iz katerega bodo prihajala navodila v zvezi z organizatorično kampanjo med jeklarskimi delavci v čikaškem distriktu, ki obsega teritorij ob Velikih jezerih, je devetnajsto nadstropje v Engineering posloplju, Wacker Drive, Chicago. V tem nadstropju imata direktorja Odbora za industrijsko organizacijo Van A. Bittner in Leo Kryzcki sestanke z jeklarskimi delavci in tu se kujejo načrti, katerih cilj je spreminitev feudalne domene jeklarskega trsta v industrijsko demokracijo. Bittner je uradnik v rudarski uniji, Kryzcki pa je član eksekutivne krojaške unije Amalgamated Clothing Workers.

Okrog 200,000 delavcev si služi kruh v jeklarskem distriktu, čigar glavni stan je v Chicagu, 38 odstotkov od pol milijona delavcev, ki so upošleni v jeklarski industriji. Ta distrikt obsega pas ob Velikih jezerih od Buffala in potem zapadno skozmi države Ohio, Michigan, Indiana, Illinois, Wisconsin in Minnesota.

Drugi veliki distrikt, v katerem se je organizatorična kampanja pričela, obsega Pittsburg in okolice ter doline ob reki Ohio. Manjši in izoliran jeklarski center je Birmingham, Ala.

Bittner je v svojem govoru po radiu naglašal, da je njegov glavni cilj organiziranje jeklarskih in železarskih delavcev v čikaškem distriktu, ne stavke. "Mi zahtevamo osnovne pravice, da se delavci organizirajo v svojih unijskih, ne v kompanijskih, ki jih snuje Ameriški jeklarski inštitut, organizacija jeklarskega trsta," je rekel Bittner. "Jeklarski inštitut lahko govori v imenu delodajalcev, ne pa v imenu delavcev."

Jeklarne v South Chicagu, kjer je bil nedavno razgaljen špijski sistem, so središče aktivnosti unijskih organizatorjev. Kampanja med delavci se je tam pričela že pozimi in je sedaj v polnem zamahu.

Da se jeklarski magnatje pripravljajo na odločen odpor, da obdrže despotično kontrolo nad delavci, kažejo ograje iz bodeč žice, ki jih gradijo okrog tovarn. V zadnjem času so povečali svojo policijsko silo in se dobro založili z orožjem in municijo.

Nov policijski naval na fašiste v Spaniji

Madrid, 15. jul. — Po izgredih med policijsko gardo in fašisti, ki so se vrnili s pogreba umorjenega monarhista Sotela, in pri katerih sta bila dva ubita in šest ranjenih, je policija spet navalila na fašistične lokale v Madridu in aretirala okrog 150 fašistov. Španski fašisti so zadnje čase silno predrzni in pri belem dnevu razvažajo bombe in strelna orožja po deželi.

Žene revolte, ker ni v skladu s cilji "patriotičnega programa veteranov."

Dr. E. L. Irwin je bil izbran za načelnika fašistične koalicije, kateri pa se obeta kratko življenje. Slične organizacije so bile ustanovljene v več drugih državah, a so prenehale funkcionirati, ko se je začelo podžigano navdušenje med člani pogoje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročniki: za Zdravstveno dravstvo (even Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$7.50 na leto, \$2.50 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cine oglasi po dogovoru. Rokopisi dopisov in nemotiviranih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
sveti, drame, pesmi itd.) se vračajo poštom, če v slovesju,
če je priložil polnino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s urednikom:

PROSVETA

1657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glede stoletnikov

Stari John D. Rockefeller je bil pred nekaj dnevi star 97 let in reporterji so ga običajno obiskali in običajno razbovali njegova življenjska pravila. Tako in tako je treba živeti, če kdo hoče doživeti njegovo starost!

Takšna pravila za dolgo življenje so buncum in škoda papirja, na katerem so tiskana. Ljudje visoke starosti so izjeme in večina teh sploh nima nobenih pravil, oni pa, ki jih imajo, so med seboj v največjem konfliktu.

O Rockefellerju pravijo, da je zelo zmeren in skromen v jedi, pije pa le vodo in mleko. Nikola Tesla nasprotno pije alkoholne pijače in pravi, da zdaj po odpravljeni prohibiciji, ko ima dovolj dobre pijače na razpolago, bo lahko učkal 150 let. Kje so tu kakšna pravila?

Tesla je bil oni dan 80 let star in še vedno je uprežen v delo na polju elektrotehnike, še vedno si napenja možgane o novih iznajdbah. Nasprotno je Rockefeller že davno v pokoju. Pozimi leži na toplem v Floridi, poletu se pa hladi na vzhodu in na vsak njegov korak pazijo zdravniki in sluge. Osebnih skrbi nima; zanj je vse rešeno in vse v redu. Na ta način je lahko živeti!

Rockefeller je menda edini kapitalist in multimilijonar na svetu, ki stoji na pragu stoletnika, kar vsekakor znači, da si je baš on najmanj belil glavo s pridobitvijo svojega kolosalnega bogastva; to so delali drugi — oni, ki so garali zanj in med temi je bilo stotisoče bornih delavcev, ki so že davno mrtvi. Stoletnik med industrijskimi delavci so bele vrane. Nijajo časa, da bi živeli toliko časa!

Toda glavni pogoj za dolgo življenje niso toliko zunanje razmere, v katerih človek živi, kolikor je njegova narava. Vzemimo Rockefellerja in hrvaškega učenjaka Teslo, ki smo ga prej omenili. Oba živita v docela drugačnih razmerah in z drugačnimi navadami ter po drugačnih pravilih, kljub temu imata nekaj skupnega. Oba sta suha, koščena in dolga leta možna.

To je važno — kako je posameznik zgrajen, ne pa, kaj dela in uživa. Ljudje visoke starosti niso nikdar debeli, temveč izključno suhi, drobni in koščeni individui.

Pred kratkim smo štali poročilo o nekem ameriškem farmarju, ki je praznoval stoletnico svojega rojstva. Tudi k temu je prišel reporter časopisa in ga vprašal po njegovih življenjskih pravilih. Farmar je pa na kratko odgovoril, da nima nobenih pravil. Dela in uživa kakor je delal in užival od mladih let! Pred dolgimi leti mu je zdravnik predpisal nekakšno dieto. Farmar je zagnal predpis v peč in jedel ter pil po svojem okusu. Zdravnik je že davno v grobu, on pa še živi!

To ne pomeni, da zdravnik ni bil v pravem. Zdravnik je vsekakor imel prav, ampak natelet je na izjemo. Farmar je fundamentalno dobro podkovan; ima trdno "konstitucijo", kakor pravijo, ima izjemno odporno energijo.

Pravila za ohranitev zdravja in telesne moči so na mestu; zmernost v vseh oziirih je zelo potrebna. Nikjer ne morejo veljati za vsakega posameznika. Prav tako ne morejo pravila tega ali onega posameznika veljati za vse ljudi. Izjeme so vedno bile in bodo.

Burbonske kontradikcije

Rooseveltovo gospodarstvo je velika krparija in Rooseveltove finance so velika krparija. Ves "new deal" je velika krparija. To stoji.

Burbonski generali, ki zdaj z velikim bobnom oznanjajo "odrešenje" ameriškega ljudstva s Hearstovim kandidatom Landonom, vpijejo med drugim, da Roosevelt uničuje kredit Združenih držav. "New deal" bo bankrotiral Ameriko.

To je hud "slager", ki pa ne bo prepričal onih, kateri imajo oči na ameriških bankirjih. Nedo dolgo tega je vlada vrgla na trg nove bonde v vsoti milijarde dolarjev — bankirji so pa ponudili vladi šest milijard dolarjev.

Kako naj preprosto človek zdaj razume te burbonske? Pravijo, da kredit propada, toda bankirji bi radi posodili "newdealski" vladi šestkrat več kot zahteva!

Burbonske vsekakor zapuščajo pamet, da ne vedo, kaj blebečejo. Nekaj blebečejo, delajo pa baš nasprotno — in s svojim delom pobližajo ono, kar blebečejo!

Gnilobe je dosti na svetu, toda največji kupi so je v Ameriki.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Slavje 30 letnice društva Skala št. 50 SNPJ

Clinton, Ind. — Slavje 30 letnice društva Skala št. 50 SNPJ v nedeljo 28. junija je sijajno uspelo. Vremenski bogovi so nam bili naklonjeni, sonce pa je pripekalo kakor za stavo. Vsakdo si je želel pohiteti v prostoro naravo, da se ohladi v senci s hladnim pivom.

Vai člani in članice našega društva smo se veselili dneva proslave, na katero smo se pridno in dolgo pripravljali, tako da bo manifestacija ob tridesetletnici društva Skala in naše SNPJ res velika in lepa. In res je bilo to slavje vse kaj drugega kakor navadni piknik. Naši stari pionirji in bivši člani ter soustanovitelji so prišli na slavje že prejšnji dan, to je v soboto poldne dne 27. junija. Iz Chicaga so prišli sledeči: Viktor Zupančič s soprogo Amalijo in sinom Jožetom, Jože Gračner s soprogo, gl. predsednik Vincent Cainkar in bivši gl. tajnik Matt Turk s soprogo. Iz Milwaukee sta prišla Joe Oblak in soproga. Zastopano je bilo tudi društvo št. 34 SNPJ iz Indianapolis, oddaljeno 75 milj. Iskrena hvala vsem!

Na naši proslavi so bila zastopana vsa okrožna društva z velikim številom svojih članov. Iz Clintona, Terre Haute, Shurkenville, Universal, Blanforda in iz drugih krajev, iz katerih so prišli posamezni rojaki. Udeležba je bila jako velika, posebno pa še za sedanje razmere v tem kraju. V imenu društva Skala št. 50 SNPJ se prav iskreno zahvaljujem vsem skupaj za veliko udeležbo. Prišli ste od blizu in daleč. Slavje je bilo lepo, udeležba velika in občinstvo izredno zadovoljno.

S programom je bilo občinstvo zelo zadovoljno. Ko so bili predstavljeni ustanovitelji in pionirji društva Skala št. 50 SNPJ, jih je občinstvo navdušeno pozdravilo ter jim čestitalo na delu, ki so ga pričeli pred 30 leti in ga nadaljevali. Na proslavi so bili trije ustanovitelji društva: Karl Vrabčič, ki je edini izmed ustanoviteljev še vedno član društva Skala št. 50 SNPJ, Viktor Zupančič, sedaj član društva Francisco Ferrer št. 131 SNPJ v Chicagu in Jože Gračner, član istega društva v Chicagu. Ustanovitelji so navzoče nagovorili s kratkimi pa jedrnatimi nagovori, posebno pa Viktor Zupančič, zakar se jim iskreno zahvaljujemo z željo, da bi ti trije ustanovitelji prišli tudi na društveno 40-letnico!

Nato je nastopila mlada Josephine Mestek z angleško deklamacijo o SNPJ, ki jo je napisala Mary Jugg. Josephine Mestek je članica društva Skala št. 50 SNPJ v mladinskem oddelku. To pot je prvič nastopila na odrin in je jako dobro izvršila svojo nalogo, zakar jo je občinstvo nagradilo s toplim aplavzom. Iskrena hvala Mestkovi mladenki!

Kot glavni govornik na našem slavju je nastopil br. Vincent Cainkar, gl. predsednik SNPJ. On je jako dober govornik in napravlil je dober govor. Govoril je o društvu, ki slavi svojo 30 letnico in o SNPJ v splošnem. Občinstvo mu je sledilo in izrazilo odobravanje z aplavzom. S tem se je slavnostni program zaključil v zadovoljstvo vseh navzočih. Vsem, ki so sodelovali pri programu, se v imenu društva najiskrenejše zahvaljujem, ker ste pripomogli do tako lepega uspeha.

Po končanem sporedu se je pričela prosta zabava in ples. Orkester je igral veselo komade, da je vse plesalo, vse staro in mlado.

Nikakor ne smem pozabiti zahvaliti se našim članicam in sestram: Mary Vrabčič od št. 50, Fanny Hudomal od št. 213 in Elizabeth Fortuna za njihovo prijetno presenečenje, ko so društvu k njegovemu jubileju podarile vsaka eno lepo torto ali kejk. Iskrena hvala za darila! Sestra Fanny Hudomal je brž spravila v denar listke in prvo nagrado je dobila Amalija Zupančič od društva št. 131 iz Chicaga. Drugo je dobila Elizabeth Fortuna od društva št. 213, ki jo je vrnila društvu, za katero je dobilo vsoto \$5.70. Lepa hvala za naklonje-

nost. Kejk je kupil Jože Zupančič, član društva 131 v Chicagu. Zahvala gre tudi našim mladencem, ki so imeli tako dobro srečo s prodajo evetlic, da so jim prehitro pošle.

Vse je bilo na tem slavju tako veselo razpoloženo, vse tako živahno in dobre volje, da je človek lahko vesel, da je član SNPJ. Na tej proslavi se je videlo, da ima društvo Skala št. 50 SNPJ dosti prijateljev. Navzočih je bilo tudi precejšnje število drugorodcev. Slavje se je zaključilo v popolno zadovoljstvo vseh članov in posetnikov. Najiskrenejše se zahvaljujem vsem udeležencem na slavju 30 letnice društva Skala št. 50 SNPJ. Pripomogli ste do lepega uspeha. Kadar bodo druga društva slavila svoje 30 letnice, se bomo tudi mi vašemu vabilu odzvali.

Frank Bregar, tajnik.

Občni zbor SSPD

North Chicago, Ill. — Slovensko stavbinsko in posojilno društvo (The North Shore Building & Loan Association) je 30. aprila 1936 zaključilo 15-letno delovanje med rojaki v Waukeganu in North Chicagu.

Ni naš namen opisovati, kaj je to društvo tekom zadnjih 15 let storilo v gospodarskem in finančnem oziru za naš slovenski narod. Reči moramo le, da potome tega društva je bilo veliko trdo prisluženega denarja, bodisi posameznikom ali lokalnih podpornih društev, obvarovanega pred izgubo, ki bi bil izgubljen v zaprtih bankah ali pa v drugih vabljenih investicijah, katere so med to depresijo propadle.

Pri našem podjetju je dobil vsakdo pošteno vsaki cent, ki mu je pripadal, s 3% obrestmi, to je obrestna mera, ki so jo banke plačevale v najboljših časih. Res je depresija uničila marsikoga, tako tudi našim ljudem ni prizanesla in sem in tja je kdo onemogel pod bremenom depresije, ali je porabil vse prihranke, katere je imel, ali pa ni zmogel posestva ohraniti, in valed tega je njegovo posestvo prevzelo društvo.

Glavno ali letno zborovanje delničarjev se bo vršilo v soboto 25. julija t. l. ob polosmih (7:30) zvečer v Slovenskem narodnem domu na 10. cesti in McAlister ave. Dolžnost vsakega delničarja in delničarke je, da se tega glavnega zborovanja gotovo udeleži. Res je neprikladno, v tej vročini hoditi na zborovanje, pa pridite vsceno, žrtvujte nekoliko vašega prostega časa in pridite na zborovanje, kajti na tem zborovanju se vam bo natanko razložilo poslovanje preteklega leta.

Te dni so vam bila po pošti na dom poslana naznanila in pooblastila ali "proxy" za to zborovanje. Na teh pooblastilih je zapisano vaše ime, naslov in tudi številke vaših delnic. Preglejte te številke natančno. Ako zapazite kako pomoto, prosimo, da nam to naznanite, da se popravi. "Proxy" prinesite s seboj na zborovanje, kjer se boste z njim registrirali in dobili volilne listke. Na ta način se prihrani veliko časa in listanja po knjigah, da se ugotovi vaše delnice. V slučaju, da se iz kateregakoli vzroka ne mo-

Nov sovjetski parnik, ki vzdržuje promet med mestoma Gorki in Astrakan.

rete udeležiti zborovanja, izročite "proxy" kateremu uradniku ali drugemu delničarju, ki se bo seje udeležil. Morate pa pravilno svoje ime podpisati, kakor tudi ime onega, ki mu boste izročili svoj "proxy", da vas bo z njim zastopal. To je zelo važno. Na pritožbe zadnjih par let, kje posamezniki dobijo imena in naslove delničarjev, da jih potem nadlegujejo za "proxy", odgovarjamo, da iz urada se take taktosti ne izdajo pod nobenim pogojem, niti ni nihče dobil v uradu nobenih informacij. Naj omenimo še, da vsak delničar ima pravico prositi za "proxy", kakor je tudi vsakega delničarja prosta volja "proxy" drugemu izročiti ali odkloniti.

Kakor je bilo že omenjeno, so vam bila pooblastila ali "proxy" po pošti poslana na dom. V slučaju, da ste se med letom preselili, vprašajte za vaše pismo tam, kjer ste prej imeli naslov, kajti poslali smo pisma na naslove, ki jih imamo. V slučaju, da niste pisma prejeli, prosimo, da se zglašite v tajniškem uradu, da se vam izda novo pooblastilo.

Prosimo torej, pridite vsi na zborovanje, ako pa ni mogoče, da bi se udeležili, pa izročite "proxy" kakor že prej omenjeno. To pa prosimo radi tega, ker če ni nad polovico delničarjev zastopanih, bodisi osebno ali s pooblastili, se zborovanje ne more vršiti in se mora novo zborovanje sklicati, kar pa vzame precej časa in denarja. Torej je vaša dolžnost, da se zborovanja udeležite, kakor gori omenjeno.

Vsled glavnega ali letnega zborovanja bo urad zaprt v soboto ves večer. Odprt pa bo v petek večer ob navadni uri, v soboto pa le do 4. popoldne. Prosimo, upoštevajte to!

Math Ivanetich, tajnik SSPD.

Nove metode za zdravljenje raka

Prvi eksperimenti so bili uspešni

Pariz. — Štiri najprominentnejše zdravniške avtoritete na svetu so v zadnji izdaji revije "Schweizer Medizinische Wochenschrift", glasilu organizacije švicarskih zdravnikov, objavile rezultat novih metod zdravljenja raka. Eden od teh je profesor F. Blumenthal, bivši načelnik oddelka za proučevanje raka na berlinski univerzi. On je z ostalimi avtoritetami vodil eksperimente, ki so bili uspešni.

Nov način zdravljenja te hude bolezni zahteva precej časa,

toda izboljšanje se je v mnogih slučajih pokazalo v 24 urah. Novo zdravlilo ne vsebuje naravnih snovi, vendar bolnik, ki trpi na raku, čuti takoj olajšanje bolečin. Bolniki začnejo pridobivati na teži in tek se jim izboljša. Izrastke in njih korenine zdravilo uniči ali pa prepreči njih rast.

Teorijo zdravljenja podrobneje opisuje profesor F. Cailliau, svetovnoznani patolog, ki je nedavno predaval o tem predmetu pred člani francoskega biološkega instituta v Parizu. On piše, da so bili eksperimenti, ki so jih delali v klinikah, izredno uspešni, ker so bili izvršeni na bolnikih, ki so že leta trpeli na raku in so zdravniki izgubili vsako upanje, da jim bi mogli rešiti življenje.

Rak sistem stanic v telesu. Ta ima svoje organe in živčno omrežje. Novo zdravlilo razkrajja te stanice in rak "umrje".

Ameriška zadržna komisija v Evropi

Prvo poročilo naglaš napredek zadržnega gibanja v Angliji

London. — Posebna Rooseveltova komisija, kateri je bila poverjena študija zadržnega gibanja v Evropi, je objavila svoje prvo poročilo o zadržništvu v Angliji, ki bazira na podatkih, katere je dobila od vodilnih angleških zadržnikov. Komisijo tvorijo Jacob Baker, pomožni administrator WPA, Leland Olds iz New Yorka in inženir Charles E. Stuart.

Poročilo poudarja velikanski napredek zadržnega gibanja v Angliji, ki se je razširilo tudi na socialno in prosvetno polje. Zadržni sistem, ki operira poleg več tisoč prodajalnih tudi tovarne, vključuje skoro polovico angleških prebivalstva. Stotisoče angleških gospodinj prihaja v zadržne prodajalne dneвно, kjer kupujejo vse potrebščine. Vsako četrtletje prejemajo dividende, na vsakih pet dolarjev, ki jih izdajo za kupljeno blago, 50 centov.

Voditelji zadržnega gibanja so predložili članom Rooseveltove komisije statistične podatke, da tako dokažejo ogromen napredek zadržnega gibanja, ki je bil dosežen v zadnjih devetdesetih letih, odkar je bilo ustanovljeno prvo skromno zadržno podjetje v Rochdalu, v lancshirskem distriktu.

Ob koncu l. 1934, ko je bilo objavljeno zadnje popolno poročilo, je bilo v Angliji in na Irskem 1135 zadržnih društev s 7.202.045 člani. Promet prodajalnih, ki jih operirajo ta društva, je znašal v istem letu \$1.035.974.045, dočim so delnice in posojila predstavljala nadaljnjo vsoto \$797.894.415. Te prodajalne so imele omenjenega leta 200.496 uslužbencev, katerih plača je znašala \$130.883.225.

Sedaj, ko je zadržništvo v Angliji pričelo izvajati nov desetletni načrt, se bo promet znatno povečal kakor tudi število članstva. Prodajalne predstavljajo le del zadržnega sistema v Angliji in na Irskem. Pred kratkim je bila ustanovljena nova organizacija v okviru zadržnega gibanja, ki posveča posebno pozornost socialnemu in prosvetnemu razvoju svojega članstva.

Angleški zadržniki obratujejo svoje banke, izdajajo časopise in poleg tega imajo tudi svoj sistem zavarovalnic. Zadržništvo v Angliji ni več eksperiment, temveč ustanova, ki je dokazala učinkovitost svojih metod distribucije in produkcije blaga.

Predsedništvo Združenih držav

Sum in strast ob ameriških predsedniških volitvah se more razumeti le, ako pomislimo na ogromno oblast, ki jo ima predsednik Združenih držav, poglavar eksekutivne panoge deralne vlade. Kakor znano imamo po ameriškem vladnem sistemu še dve drugi nevsični panogi vlade — zakonodajni, ki jo sestopa kongres, in pravosodni, ki jo zastoparhovno sodišče Združenih držav in manj federalna sodišča. Volilci nimajo nič oprav z imenovanjem federalnih sodnikov. One inuje predsednik s privoljenjem senata. Čl kongresa, t. j. reprezentantske zbornice in neta, so izvoljeni po posameznih državah zato njihova volitve vzbujajo le zanimanje dotičnem volilnem okraju. Drugeje pa so izvolili predsednik oziroma podpredsednik Združenih držav. To je volitev, ki obsega ves rod, kajti velikanske važnosti je, kdo bo za prej vodil zadeve, ki se tičejo vsega naroda.

Predsednik izvaja svojo oblast iz dveh rov: prvič, iz federalne ustave (konstitucije) drugič, iz tradicije in običajev.

Po ustavi je predsedniku podeljena ekskutivna oblast naroda, ki je enakovredna in ordinirana panoga vlade. On ni odgovoren kongresu, časi je res, da ga kongres mora tožiti in obsoditi radi veleizdaje, podkupovanja in "drugih visokih zločinov in prestkov". V vsej ameriški zgodovini je bil le predsednik, Andrew Jackson, obtožen ob kongresa, ali bil je oproščen.

Predsednik je glavni poveljnik vojne mornariške sile Združenih držav, kakor tudi milice posameznih držav, kadar se dejavnost v službi Združenih držav. Pravico do pomiloščenja v slučajih, ko se prekrši zakon Združenih držav. Sme skleni pogodbe z inozemskimi deželami, ali senat mora potrditi z dvotretjinsko večino. On inuje poslanke za inozemstvo, konzule in v važnejše federalne uradnike, kakor načelniki ekskutivnih departvov in tudi sodni vrhovnega sodišča; vsa ta imenovanja pa ra senat potrditi. Sprejema inozemske slanike, in sme sklicati eno ali obe zborni kongresa na izredno zasedanje. Od časa časa sporoča kongresu o položaju narod zaved in priporoča izvedbo te ali one mere, se mu zdi potrebna. Ima pravico odbiti v zakon, ki ga je sklenil kongres, ali ta "ve predsednika more kongres razveljaviti z tretjinskim glasovanjem v obeh zbornicah.

Poleg teh ustavnih oblasti ima predsednik tudi nekatere dejanske oblasti, podeljene po tradiciji in navadi. Ustava mu ne nikaže zakonodajne oblasti, ali v praksi izvršuje velikanski vpliv na tok zakonodaje. To velja zlasti tedaj, kadar za predsednik stoji večina v obeh zbornicah. Močan predsednik dostikrat postane voditelj kongresa.

V diplomatičnih zadevah se dejanska oblast predsednika razteza daleč čez goro pripravnje in sestavo mednarodnih pogodb. On dejski določa vso inozemsko politiko Združenih držav.

V teoriji se smatra, da je predsednik strankami, v praksi pa on je vodja politične stranke, ki ga je izvolila. On si izbere kabinet in druge visoke uradnike iz vrst stranke. In tako tudi v vlogi stranknega voditelja predsednik izvršuje velik vpliv na rodne zadeve.

Vzlic dalekosežnemu obsegu njegove obisti se predsednikova oblast ne more primati z ono kakega diktatorja. Senatova pravica potrditi ali odbiti predsednikove poročila in imenovanja je ena izmed zaprek predsednikove oblasti. Druga, pa še bolj važna, dejstvo, da ima kongres popolno kontrolo v financ in izdatkov. Končno je predsednikova oblast omejena na štiriletno dobo, po kateri more biti zopet izvoljen. Tradicija, ki nihče ni še prelomil, je, da predsednik ne smi biti izvoljen tretjič. Ustava sama to ne brani.

Predsednikova plača je \$75.000 na leto z dodatno potovalno pavšalo \$25.000. Njegov radni dom je Bela hiša v Washingtonu. Datki za tajnike, pisarje in vzdrževanje Bihiše znašajo približno \$300.000 na leto.

Predsedništvo in podpredsedništvo Združenih držav sta edini visoki mesti, ki sta zaprti za tujerodcem. Kandidat za predsednika mora biti turodni državljan, vsaj 35 let star in v zadnjih 14 let je moral bivati v Združenih državah.

Letošnja volilna borba za predsedništvo sedemindeseta od obstoja Združenih držav kot neodvisne republike. Prvi predsednik George Washington, ni spadal k nikaki stranki, drugi pa, John Adams, je bil "federalist". Začeti od Thomasa Jeffersona, ki je bil izvoljen l. 1800, je demokratska stranka zmagala v osemih predsedniških volitvah in njeni sprotniki, ki so se tedaj nazivali Whigstrikrat.

Zgodovinsko nasprotstvo med sedanjo republikansko in demokratsko stranko je začelo l. 1861, ko je bil Abraham Lincoln izvoljen za republikanske stranke. Od tedaj smo imeli 14 "republikanskih" in šest "demokratskih" predsedniških izvolitev. —FLAS.

Pred dvajsetimi leti

(Dne 16. julija 1916 je bila nedelja in svetla sveta ni izšla.)

Prizor iz spopada med policijo in delavci pred tovarno RCA-Victor Co., Camden, N. J., po izbruhu stavke.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

Razločeval sem nijanse v glasovih in v smehu mimoidočih, opazoval dvoje majhnih ptičev, ki sta poskakovala pred mano na ulici, pričel proučevati izraz kamnov na tlaku in našel na njih vsakovrstna znamenja in prečudne figure. Tačas sem dospel dol na Zbornični trg.

Hipoma sem obstal in zastrmel na izvoške. Kočijaši so besedili in postopali okoli, konji so stali sklonjeni naprej ob tem ostudnem vremenu. Hajdi! sem rekel in se sunil pod rebra. Naglo sem stopil k prvemu vozu in vstopil. Ullevoldsvæj št. 37! sem vzkliknil. Odprli smo.

Med potjo se je pričel kočijaž ozirati, sklanjati se in gledati v voz, kjer sem sedel pod streho. Ali je pričel kaj sumiti? Brez dvoma, moja alaba obleka ga je opozorila name.

"Rad bi se sešel z nekim gospodom!" sem mu vzkliknil, da bi ga prehitel; in nato sem mu temeljito pojasnil, da se absolutno moram sniti s tem človekom.

Obstala sva pred št. 37, skočil sem iz voza, po stopnicah, v tretje nadstropje, zgrabil za zvonec in pozvonil; zvon je napravil v stanovanju šest, sedem strahovitih udarcev.

Služkinja je odprla; opazil sem, da je imela zlate uhanje v ušesih in črne suknene gumbe na sivem krilu. Prestrašeno je zrla vame.

Vprašal sem jo po Kierulfu, Joahimu Kierulfu, če se amem tako izraziti, volnarju, kratkomalo, saj ga in mogoče zamenjati...

Dekle je streslo z glavo.

"Tu ne stanuje nikak Kierulf," je rekla.

Strmela je vame in prišla za kljuko, pripravljena, da skoči nazaj. Niti najmanj se ni potrudila, da bi se domislila tega človeka; res je bilo videti, ko da pozna to osebo, po kateri sem vprašal, samo če bi hotela majčkeno pomisliti, ta lena stvar. Razhudit sem se, ji okrenil hrbet in zbežal zopet po stopnicah.

"Ni ga tu!" sem vzkliknil kočijažu.

"Ni ga?"

"Ne. Peljite v Tomtegaaden št. 11."

Bil sem v strašni razburjenosti, ki se je je nalezal tudi izvošek; gotovo je mislil, da gre za življenje in brez opotekanja je zavozil od tod. Pošteno je naganjal svojega konja.

"Kako je ime človeku?" je vprašal in se okrenil na kozlu.

"Kierulf, volnar Kierulf."

In tudi kočijaž je menil, da ni mogoče zamenjati tega človeka. Ali ne nosi navadno nekakšne svetle suknje?

"Kaj?" sem vzkliknil, "svetle suknje? Ali ste iz uma? Ali mislite, da vprašujem po skodelici za čaj?" Ta svetla suknja ni spadala v mojo predstavo, skvarila mi je celega moža, kakršnega sem si bil zamislil.

"Kako ste rekli, da mu je ime Kierulf?"

"Gotovo, je to čudno? Ime ne skruni nikogar."

"Ali nima rdečih las?"

Lahko je bilo mogoče, da je imel rdeče lase, in ko je kočijaž opomnil to, sem bil naenkrat siguren, da ima prav. Bil sem temu ubogemu vozniku dobesedno hvaležen in sem mu rekel, da se je domislil pravega človeka; prav res je stvar takana, kot pravi on; pravo čudo bi bilo, videti takšnega človeka brez rdečih las.

"To mora biti tisti, ki sem ga že parkrat vozil," je rekel kočijaž. "Ali ni nosil nekake grčaste palice?"

Zdaj sem videl moža živega pred sabo in rekel:

"Ha, ha, tega človeka pač še ni živa duša videla brez njegove grčaste palice v roki. V tem pogledu ste lahko pomirjeni, čisto pomirjeni."

Mihail Zoščenko:

Humor s solčne obale

Cesto me vprašujejo: Zakaj pa zdaj ne napišete nobene humoriščne povesti? Veste, vse to je lepo in dobro — znanstvene razprave in operete, toda radi bi čitali tudi kaj smešnega, veselega. Mar nam manjka negativnih pojavov, ki bi jih bilo treba ozlogoditi?

Prav pravijo. Zakaj trati čas, vražja strela! Vsi so se zopet lotili pisateljevanja, samo jaz ostajam s svojim humorjem na zapečku. Mojih kolegom se menda zopet dobro godi. A za smeh imamo tudi mairskaj. In pero še ni zarjavelo in roka tudi ne otrpnila.

Lotimo se torej zopet svoje obrti.

Odpiram torej svojo beležnico. Kaj je tu posebno smešnega?

Tu je nekaj o tramvaju. Tu o obedih. Ali pa tu, kako sem hodil dve leti v državno založništvo po denar, pa ga nisem dobil.

Vašekozi izbrana vesela snov, čeprav, kakor se govori zdaj za ničljivo — malomeščanska.

No dobro, pa vzemimo nekaj malomeščanskega, če že mora tako biti.

Vzemimo enostavno snovco: kako sem se peljal na solčni jug in kako sem dobil tam sobo. Ze-

lo veselo, satirično in izborno prikazuje senčne strani našega življenja.

Torej naravnost s parnika sem jo ubral v hotel.

Glavni vratar se mi zareži v obraz in pravi: Ne, veste, nad občinstvom naših dni kar strimim. Čim pripe parnik, pridrive val naravnost k nam. Naravnost k nam, vam pravim. Kakor, da bi imeli tu skladišče sob.

Ze sem hotel oditi, pa je vratarjev namestnik tiho vzdihnil, rekoč:

— Hm... veste... S temi sobami je res križ. Nikjer ne dobite sobe. Seveda, pri nas bi se dalo kaj dobiti... Pomenite se še kakor se spodobi z glavnim vratarjem... No, saj me razumete... Rad ima...

— Vrag vas vzemi, — pravim, — le kako si drznete... Glavni vratar, pravi izza svojega pulta čez mojo glavo svojemu namestniku:

— Strmim, Fjedor Mihajlovič. Kje ste pa videli pri nas prazno sobo? Kaj vam pride na misel? Sicer imamo res še eno sobo, toda brez ključa. Če hočete, jo lahko dobite.

Jaz pa pravim:

— Dobro, zavojto mene je lahko tudi brez ključa.

— Ah, vi nečete ključa? — pravi glavni vratar, — potem je pa vse v redu. Toda pri nas se

Da, bilo je očitno, to je bil isti mož, ki ga je bil že vozil. Spoznal ga je...

In drvela sva dalje, da so škropile iskre. V vsem tem razburjenem stanju nisem niti za hip izgubil prisotnosti duha. Vozila sva mimo policaja in opazil sem, da nosi številko 69. Ta številka me je zadela s tako kruto natančnostjo, nalik igli se mi je zapčila v možgane v enem samem trenutku. 69, natančno 69, tega ne pozabim zlepa, to 69!

Udobno sem se zleknil v vozu, plien najblaznejših domislekov, zvil se v klopič pod streho, da bi nihče ne videl, da pregibam ustnice in sem se pričel nato kakor brezumno pogovarjati s seboj. Blaznost divja v moji lobanji in meni ni nič zato, če divja v nji, tako trdno sem prepričan o tem, da podlegam vplivom, nad katerimi ne morem zagospodovati. Prišel sem se amejati, pridružen in strastno, brez sledi kakega vzroka, še vedno ves vesel in pijan od par čaš piva, ki sem ga bil popil. Polagoma jame moja razburjenost popuščati, počasi se mi zopet vrača mir. Začutil sem mraz v svojem ranjenem prstu in vtaknil sem ga med vrat in ovratnik, da bi si ga malce ogrel. Tako sva dospela v Tomtegaaden. Kočijaž je pristal. Izstopil sem, brez naglice, brez misli, leso, s težko glavo. Stopil sem v vežo, dospel na dvorišče, šel vprek, zadel ob vrata, jih odprl, vstopil in se našel na hodniku, v nekakani predsobi z dvema oknom. V kotu je stalo dvoje kovčgov, drug vrh drugega, na vzdolžni steni pa stara, nepobarvana klop, na kateri je ležala odeja. Na desni, v sosednji sobi, sem slišal otroško vekanje in nad sabo v drugem nadstropju šum železne ploče, po kateri je nekdo udarjal s kladivom. Vse to sem zaznal v hipu, ko sem vstopil.

Sel sem mirno skozi predsobo, k nasprotnim vratom, ne da bi se podvzival, ne da bi tudi pomislil na beg, odprl se ta vrata in dospel ven v nasprotno ulico. Pogledal sem gori na hišo, ki sem jo pravkar prekoračil: Gostilna in prenočišče za potnike.

Prišlo mi je na misel, da hočem ubežati, splaziti se od izvoške, ki čaka name; stopal sem po ulici docela lagodno, brez bojazni, ne da bi se zavedal česa krivičnega. Kierulf, ta volnar, ki je tako dolgo strašil v mojih možganih, ta človek, o katerem sem domneval, da mora biti na svetu, ki sem ga s vso nujnostjo moral dobiti — je izginil iz mojih misli, izbrisal se hkrati z drugimi blaznimi domisleki, ki so prihajali in odhajali zapovrstjo; spominjal sem se ga le še kot daljnje slutnje in spomina.

Čim delj časa sem hodil, tem treznejši sem bil; čutil sem se težkega in trudnega in jedva da sem še vladil noge. Sneg je že zmerom nalezaval v velikih, mokrih kosmih. Navsezadnje sem dospel tja ven v Groenlandijo, prav do cerkve, kjer sem sedel na klop, da bi se odpodil. Vsi mimoidoči so me začudeno opazovali. Pogreznil sem se v razmišljanje.

Ti mili bog, kako žalostno je bilo zdaj z menoj! Svojega bednega životarjenja sem postal zdaj že tako odkrito truden in sit, da se mi ni zdelo vredno truda, da bi se še dalje boril, hotel ga podaljšati. Negrode so me premagale, vse to je prišlo pregrubo; bil sem tako očitno uničen, bil sem samo še senca tistega, kar sem bil nekoč. Ramena so mi upala vse tja na eno stran in tako sem se privadil hoditi sklonjen naprej, da bi svojim prsim kar najbolj prizanašal. Pred par dnevi krog pokdneva sem gori v svoji sobi preiskal svoje telo in ves ta čas sem moral jokati nad sabo. Ze več tednov zapored sem imel

(Dalje priložila.)

ljev. Odprl v vitrihom vrata in pravi v prijateljskem tonu:

— Da, seveda, malenkost. Brez ključa stanovati ni prijetno. Saj boste vendar hodili ven — malo prigriznit ali pit k studencu a tako vam ne preostaja drugo nego sedeti, sedeti kakor štor v sobi.

— Prav pravite, — pravim, — toda kaj hočemo? Mar naj koga najamem?

— No, to bi bilo predrago — pravi on. — Kaj bi pa rekli, če bi vam poslal takole za osem rubljev v tej stari šari prikladne ključek?

In ključek je bil kmalu najden. Zdal ležim na postelji kakor baron. Poslušam gramofon iz sosedne sobe. Izprehajam se sem in tja. In s svojim ključem se čutim enakovrednega svojim sosedom.

Zvečer grem na promenado in glavni vratar mi pravi:

— Veste, s tem ključem smo vam zmešali glavo. Mislili smo, da se je izgubil, v resnici pa visi tu na drugem žebličku.

— To se je posrečilo, — pravim, soba stane šest rubljev, stroškov imam pa šestnajst rubljev.

— Kako to šestnajst, kako to da ne osem? — vpraša vratar.

— Seveda šestnajst. Vašemu namestniku tri, ključavničarju pet, za ključ pa osem.

— Za kateri ključ?

— No, za tega-le, — pravim,

— ki mi ga je našel ključavničar.

— Oprostite, — pravi vratar,

— ta cigan je vam menda prodal naš ključ.

— Zares, — pravi,

— tako je. Tu je visel, a zdaj ga ni več. No, le počakaj, jaz ti že po-

kažem!

— Če se ne motim, imate tu o-
brabljen kart, — mu pravim. Glavni vratar godrnja nekaj o majhnih dohodkih in podobno, potem pa resignirano zamahne z roko in se obrne k novemu gostu.

In kmalu slišim, kako mu pravi:

— Dobro, dobro, sobica bi se že našla pri nas, toda brez ključa.

Kmalu sem zapustil hotel. Za vozni listek sem plačal sedemdeset rubljev, izdatkov sem pa imel najmanj sto rubljev. Tako se ne da živeti.

V svojem nemirnem življenju se je naučil avtor enajstih poklicev.

Za nejslabšega se je izkazal poklic humorističnega pisatelja. Ne, nihče se ne ozira na razmere. Vsi so brezobzirni. Vsak bi se rad smejal, zabaval in čital kaj veselega. Vsaj zahteva — piši veselejše.

Morda se je pa avtor že zresnil. Morda mu ni več v prvi vrsti do smeha. Morda se mu niti ta nedolžni dogodek s hotelsko sobo ne zdi smešen.

Avstrijski humor

Neki Dunajčan je izvedel, da nekdo oddaja vilo na Tirolskem čez poletje v najem; pisal mu je in vprašal, pod kakšnimi pogoji bi jo lahko dobil.

Odgovor je prišel z obratno pošto; pogoj so Dunajčanu ustrezali. Vendar se mu je zdelo pošteno, "da prihrani morebitne nevspečnosti na obeh straneh," pripomniti, da je Zid. Na kar je dobil tale odgovor:

"Zelo spoštovani gospod! Veseli me vaše sporočilo, da hočete prebiti poletje v moji vili na Tirolskem, in obljubim vam, da se vam tega ne bo treba kesati. Kar se pa vašega pripisa tiče, da ste Zid, vam moram odgovoriti, da ste mi s tem storili hudo krivico. Meni je namreč popolnoma vseeno, kaj je kdo, kristjan ali žid, budist ali mohamedanec — samo da je Arjček!"

Mesečna noč

Noč je topla in soparna. Oče odpre okno in zakliče na vrt:

"Milena!"

"Kaj je, očka?"

"Kaj pa počneš na vrtu?"

"Mesec občudujem, očka."

"Prav, otrok. Samo dobro bi bilo, če bi zdaj mesecu povedala, da naj vzame svoje kolo in se odpelje domov, ti pa glej, da se mi spraviš v posteljo!"

V šoli

"Nu, Janez," vpraša učitelj, "zakaj neki je morska voda slana?"

"Temu bodo gotovo slanki vzrok," meni prepričevalno Janez.

Vera Inber:

Tekstilne sanje

Sestanek je bil določen za osmo uro zvečer, ko moške stroji in govori srce. Sestati sta se hotela pri postajališču avtobusov ob parku na koncu Kuzneckega. Ob osmih zvečer so snežni oblaki zakrili luno, zažvižgalo in začelo snežiti. In snežni metej je zaplesal po mestu, zasipajoč mali park z demanti in svetlomodri mi piši vetra.

Dmitrij Iznuorenkov, čigar let se še ni šlo mnogo, je bil v seznamu slušatelj tehnikega zavoda. Po nazivu bi človek tam težko pričakoval tekstilni oddelk. Toda bil je tam in provcital je.

Prispevši na sestanek je nastavljal Dmitrij Iznuorenkov obraz snežnemu meteu, kakor se spodobilo človeku in možu, ki veruje v svojo zvezdo. Svojo zvezdo je poznal Dmitrij Iznuorenkov temeljito. Bilo mu je sojeno, da se bo vseh življenjskih in ustavnih izpitih spopil s tekstilnim življenjem države. Sanjal je, kako ostane ravnatelj predilnice.

Njemu podrejana stoji la in stroji so se kar lesketali v niklu in medli. Centimetri, metri, kilometri tkanin so leteli iz strojev. To je zadostovalo za vso Sovjetsko Rusijo, da bi se oblekla v flanelo in platno. In Rusija se je oblekla. In ime Dmitrija Iznuorenkova se je izgovarjalo z ljubeznijo in spoštovanjem med rdečimi ravnatelji.

Ta čas je pa čakal na ljubljeno dekle. V sanjah o bodočnosti jo je videl kraj sebe. Stanovala je z njim v predilnici in vsak stroj ji je bil tako pri srcu kakor lastno dete. V težkih trenutkih, ko je tovarno uničevala povodenj ali požar — Dmitrij Iznuorenkov je predvideval tudi take možnosti — je nastopala ljubljena kot vojak in kot vojakova žena. Reševala je dragocene medeninate plošče, na katerih so razcvitali vzorci bodočih flanelov in batistov. Sukala se je nad vodo in njeni lasje, nakodrani kakor egiptski bombažnik, so bili rdečkasti od plamenov.

Snežni metej je prihrumel nad Kuznecki nasadič, snežni roj se je zgostil, in dobil podoba kratkega kožuška s hermelinovim ovratnikom. Klobočevinasti kloboček se je tesno oprijemal čela in ušes, a trepalnice so bile obtežene z snegom.

— Zdravstvuj, — je dejala ljubljena s srebrnim glasom. — Kakšen kraj ste pa izbrali? Tu piha kakor v veži. Ali bi ne mogla iti v kino?

Dmitrij Iznuorenkov je otipal v žepih praznoto in prah, pa je odgovoril:

— Ne, ne moreva.

Potem je ponudil ljubljeno roko in ramo, z drugo ramo jo je pa zakril pred snežnim metejem ter jo tako odvedel čez Kuznecki most. Moral ji je povedati, da si zamišlja bodočnost z njo in da ljubezen do nje kot produkcijska sila države z vsakim dnevom narasta.

V gledališču so bili naslanjači iz rdečega baržuna. V kinu je bil ogenj in sijaj tujih življenj. Toda tu, na Kuzneckem je plesal snežni metej in samo luči v izlozbah so tolažile srce kakor laponsko solnce v megli. Pred izložbo, kjer so se vile tople in nežne tkanine z nadihom breske in vrtnice, se je Dmitrij Iznuorenkov z ljubljnim dekletom ustavil.

— Pogledajte, — je dejal, — kako dela bombažni trust. — Rad bi bil ženska, da bi mogel nositi take stvari. Prekrasno!

— Neumnosti, — je ugovarjala ljubljena. — To je vendar barhant, navadna, ničvredna šara, kdo pa nosi take stvari! Seveda kdor ni videl inozemskega blaga...

— Šara? — je vprašal znova Dmitrij Iznuorenkov. — Zakaj šara?

— Zato. Pri nas sploh nič nimajo. Vse leze narazen. — Dovolite, — je vzkliknil Dmitrij Iznuorenkov.

Toda ljubljena ni dovolila. — Ne, dovolite vi meni, — je kriknila skozi veter in sneg. — Ne govorite česar ne veste. Ali nosite svilene srajce? Ali kupujete ruski krepdešin? No, torej. To je prava sramota! Le pogledajte!

In kakor znajo to vrtoglave, nečimurne ženske, je obrnila snežnemu meteu hrbet in odpela jopico na prsih. Dmitrij Iznuorenkov se je sklonil k nji, začu-

til je iz segretega krzna dihačo toploto ter zagledal motne bisere in biserne grudi v krznem gnezdu.

— Pogledajte sem-le, — je dejala ljubljena in položila na grudi beli, volneni prstek. — Kaj je po vašem mnenju tole?

— Tole? — je odgovoril Dmitrij Iznuorenkov. — Ne vem. Ljubim vas.

— Jaz pa vem. To je ruska svila, ki leze narazen.

In znova je položila roko pod kožuh na prsi. In tedaj je zagledal Dmitrij Iznuorenkov tam oranžno svileno perilo, ki je bilo raztrgano, kakor se svila navadno trga: v dolgih razporah po dolgem.

— To je ruski krepdešin! — je kriknila ljubljena skozi veter in sneg. — Aha, torej kako je s to rečjo? Boste še trdili svoje? Pri nas nimajo nič. Toda pogledajte v inozemstvo...

— Toda pri nas, to je nekaj čisto drugega, — je obupano odgovoril Dmitrij Iznuorenkov in se zamajal pod pritiskom silnega vetra. — Kaj se pravi: pri nas nimajo nič? Imamo vse. Toda sirovine... Ali morete vi razumeti to?

— Neumnost, — je ugovarjala. — Čez leto dni odpotujem v Pariz in ostanem tam za vedno. Tam je blizu Nizza, v kavarnah je dovoljeno plesati in po trgovinah imajo dneve ostankov, ko prodajajo svilo napol zastoj.

PRIDITE V JUGOSLAVIJO

7 dni do vaše domovine, če potujete na ekspresnih parnikih

BREMEN EUROPA

Brzi vlak v Bremerhaven zajame udobno potovanje do Ljubljane

All potuje z priključnimi ekspres. parniki:

COLUMBUS

HANSA - DEUTSCHLAND

HAMBURG - NEW YORK

Izborna izletniška vozna od Cherbourga, Bremena ali Hamburga.

Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH ST., CHICAGO

PREČITAJTE in TAKOJ SPOROČITE

svoje ime, naslov, poklic in tel. štev.

DA TUDI VAŠE IME UVRSTI KLASIFICIRANI

ISAJEJO SE POVERJENCI za nabiranje podatkov v vsaki koloniji. Dostojen zaslužek ob malem trudu za samozivno, inteligentno in poznano osebo. PIŠITE!

NARODNI ADRESAR AMERIČAN

HRVATOV - SLOVENCEV - RBOV

156 Fifth Ave. IVAN MILADINO Urednik New York, NY

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr.

VOJSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Črna in bela so delo naših vis. strojev prve vrste